

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	— — — — —	3 frt — kr.
Félévre	— — — — —	1 frt 50 kr.
Negyedévre	— — — — —	— frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre		2 frt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

Beszéd.

melyet dr. *Keszler Ferencz* Praelatus kanonok f. évi szeptember hó 1-én Beregszászban a rk. új leányiskola megáldása alkalmával tartott.

Igen tisztelt Hallgatóság!

Ma, midőn ország világ élénkebben foglalkozik az oktatás és nevelés szent ügyével, midőn hazánk a millenium küszöbén reflexiókat tevén multjára, mindig világosabban látja, hogy nemzetünkben a dalasság s a szeretetre méltó eredetiség nagy értékét mindinkább emeli azon általános műveltség, mely e hazát a nyugati magas műveltségű népcsaládokba bekebelezé, ma midőn drága hazánk kormánya a millenium alkalmából országsszerte 400 iskolát készült felállítani legbensőbb tudatában annak, hogy a népnevelés vallás-erkölcsi, nemzeti, s általában kulturális tekintetben az ország legfontosabb s legelső érdekei mellé, sőt azok fölé helyezendő: ma nem esekély jelentőségű ezen törekvő s a kor követelményei szerint szépen haladó megyei központi városban azon esemény, melylyel egyuttal gazdagabb lett, hogy itt a paulai szent Vincezénének vezetése alatt egy nevelőintézet nyílik meg, mely midőn egyrészt az óvodás kicsinyeket magához öleli, a serdültebbeket az Isten szíve szerint fogja minden jóra, szükségesre kioktatni s felnevelni, hogy vallásos, értelmes honleányokká s egykor belőlük a családban fontos, első ne-

velői szerepüket megértő s hiven betöltő anyák válhassanak.

Felekezeti e tan- és nevelő intézet, az igaz. De hisz e jelző ma már meg nem ijeszt senkit. E jelzőhöz nem a torzsalkodás és versengés fogalma van kötve; e külön jelleg nem jelent egyebet, mint azt, hogy nemes versenyre kelve minden más című és jellegű, különben hasonezü intézettel a maga szellemében, a maga eszközeivel, a maga módja s legjobb meggyőződése szerint a nevelés békés terén a legjobbat, a legnemesebbet akarja teremteni.

Különb is ezernyi ezer megfigyelő s nyitott szem kíséri ellenőrzőleg, bírálólag s az eredményt mérlegelőleg e kis családnak, melynek apáczafelelős a neve, működése minden mozzanatát — s hiszem, mindig felemelt homlokokkal fogják mondhatni annak szerény, lelkiismeretes lakói az Ur Jézus módszerére hivatkozólak: „palam locutus sum vobis et in oecultis nihil docui” vagyis nyíltan beszéltem nektek s titokban mit sem tanítottam.

Egyébiránt a működési kör és praetenzio nélküli talaj, melyen mozognak, amugy is csupán a szerény elemi oktatásra s kisedővásra szorítkozik, melynél a működés áttetsző, világos, mintegy kézzel fogható, melynek annyi bírása és megbírálója lehet, amennyi a szemlélője. — Csak egyet nem fog látni a nagy közönség: azt, mit szent Vincez szelleme magában rejt: a példának

nagy befolyásu, nevelői nagy vonzerejét, mely észrevétlenül, de biztosan táplálja, érleli a lelket, a jellemet, mint a nap ragyogó sugara, s az anyaföld szelid melege táplálja és érleli a jó gyümölcsöt.

Bűn volna feltennünk, hogy az iskolai nevelés más téren e fontos tényezőt nélkülözi. Nem, éppen nem! Csak azt kívántam a fentebbiekkel kiemelni, hogy tanítónéink, midőn sz. hivatásuk magaslatán állanak, mindenkor s mindenha magasabb szempontok által vezetettek, a családi gondoktól menten magokat az emberiség nagy családjának nagylelkűleg oda áldozva, erkölcsi eszményeiknek hódolva, könnyebben, intenzívebb módon hódíthatnak a jó példaadás megszentelt mezején. És ez annál bizonyonyosabb, mert az egyházilag megszentelt ruhában jobban védi s parancsolólag követeli a jó példaadást s a kicsinyek ösztönszerűleg nagyobb bizalommal tapadnak a jó nénikéhez mint bárkihez is!

Semmi más mondani valóm nincs. Saxa loquantur! Beszéljenek immár e megszentelt falak. Biztosra veszem, hogy minduntalan csak attól fognak visszhangzani, amit lelkem meggyőződéséből ime elmondottam.

Egyet azonban az igen tisztelt hallgatósággal még közölnöm kell.

Midőn a nagyfontosságú püspöki konferenciák miatt távol lenni kénytelen mélt. Püspök Urunkhoz egyházi szabványaink sze-

TÁRCA.

Karcolatok.

— Dunay Jánostól. —

IX.

Budapestben a nyugati pályaudvarból egy jó félóra alatt Vácra, ez ősrégi magyar városba repít a gőz masina. Csinos templomához közel a püspöki residentiát jelenleg Magyarország első adakozó püspöke lakja, Schusztér Konstantin, a ki mindenképen rá akarta fogni, hogy én nálánál nagyobb ur vagyok, mert jót áll róla, hogy fél annyit nem költ a saját személyére, mint pl. csak én is. Az igaz, hogy épen pár héttel előbb is 50—60 ezer forintot adott egy iskolára. Jótéteményeinek se szeri se száma.

A piaristák ifjusága tit nevelődik. Szép épületek a seminariummal csaknem szemben van. A kanonokok jobbára szétszórtan laknak a városban. Legjobban vágytam a fegyházat látni, nem mintha egyáltalán lakója óhajtanék lenni még a „Zsivány pap” szerepében is, már t. i. a hogy a zsivány urak lelki atyját szokás nevezni. A nép között egy legenda is él ez óriási épület keletkezéséről, mely szerint egy árva gyám elzsebelte a szegény árvák pénzét s ebből

gazdagodott meg, s egy szegény hajdut ártatlanul akasztófára juttatott, ki is az akasztófa alatt megátkozta a vén bűnöst, hogy elevenen tépjék ki a nyelvét, csalárdul szerzet vagyonából pedig börtönre való gazságának emlékére fegyházat építsenek. A zsupori egyszer összeszólkózott kebel barátjával, a hóhérral. A feldühödött ember mérgében ennek a nyelvét, s mint mesterségét jól értő ember, egyben fel is kötötte a vén bűnöst a vácziak nagy öröme. Rengeteg kinsére az ördög sem vágyott, nem kellett senkinek, a „bűnös pénzt” Budára vitték. Időközben nagyon elszaporodtak a zsiványok, nem firtek el Budán, így hát a gazdátlan bűnös pénzből építettek rajta börtönt Vácson s így a hajdu átka fogott.

A való dolog azonban, hogy Mária Terézia alatt épült e collossalis épület nemes gyermekek katonai nevelésére, a miért is a köznép ma is „convict”-nak hívja, s csak később alkalmazták börtönnek. A főépület egy, a mellék épületek három emeletesek egybe építve mind, van benne 200 magán zárka, 130 éjszakai zárka, egy rk. templom, mely igen csinos és 3 imaház, a templom szép hangu énekes jelenleg a pécsi székesegyház volt első tenoristája, ki privát passióból némely váltónak nevezett papiros alá a mások nevét oda pingálta. A templom

vasrácsal négy osztályba van osztva, hogy a négy osztálybeli rabok itt se kerüljenek együvé. Két iskola, 47 munka-terem, 6 szobás kórház. A fegyházban az én látogatásom idején 896 rab volt, bár a fegyház befogadó képessége ezer. 113 emberből áll az őrség. A rabok négy osztályba vannak osztva és soha nem jön egyik osztályból a másikba hogy zendülés ne támadhasson közöttük, csakis az iskolába járók találkozhatnak más osztályokból. Az igazgató épen ott létemkor szerfelett dühös volt, mert egy szentendrei fiú minden elővigyázatot kijátszva egy vasajtó kifeszítésével a fedélre jutott éjjel s a esaternán lekusza a Dunához jutott s ott egy gazdátlan csolnakba vetve magát egészen vígan Szerbiába zónázott.

A fegyenczek mindenféle mesterséggel foglalkoznak, vannak szabók, kovácsok, lakatosok, cipészek, asztalosok, szítások, kosárfonók, kik aztán forgalomba bocsátják a kész holmikat. Egy nagy gőzgép hajtja a fűrészeket és lakatos gépeket. Különösen a műfaragásban bámultam meg egy pár paraszt fiút, aki az előtt legfeljebb bodza fa puskát tudott faragni.

Látod fiam, szólitok meg egy szegedvidéki fiút, ennek a szép munkádnak nagy hasznát veszed majd, ha kikerülsz!

Már csak kérem alásan visszamegyek

rint ez intézet megáldhatása végett folyamodtam, szóról szóra e választ vettem a kegyes főpásztortól: „Szives örömmel adom a kért engedélyt, hogy a beregszászi Szent Annáról címzett új intézet kápolnáját és az egész házat megáldhassa és az irgalmas nénéket oda bevezesse. Szép napon fog történni ez. Az őrző Angyalok és ezek hatalmas Királynéja, a boldogságos Szűz Mária és Szt. Anna pártfogolják és oltalmazzák ezen új telepítvényt, melyre ezennel és a tanítónőkre atyai áldásomat adom. Kérem a bevezetésnél a derék beregszászi hivekkel is tudatni örömet és nagy elismerésemet különösen pedig a plebános urat illetőleg, kik semmi fáradságot sem kiméltek, hogy a főméltóságú Schönborn gróf által nagylelkűen adományozott telken az új, szép és ezéjainak minden tekintetben megfelelő intézet felépíttessék. Kérem a beregszásziaknak megmondani, hogy mihelyt időm engedi, eljövök a kedves kis leányokat az óvodában és iskolában megtekinteni és megáldani.”

Eddig a Mélt. Püspök Ur!

És most, midőn ez intézetet megnyitva Önöket kedves nővérek e házba bevezetem, rájuk valamint működésükre szívem melegevel Isten áldását én is kérem! Őrizzék buzgó közvetítések mellett az Órangyalok, kiknek e mai napon ünnepét üljük, védenéiket, a kiesinyeket, legyen vallásosan honleányi működésük folyton olyan, mely egyaránt az Isten nagyobb dicsősége és édes magyar hazánk javára szolgáljon.

Hol őriztetnek okirataink?

Egy gondos, tapasztalt állampolgár a következő kérdéseket vette fel, s mindjárt rájuk válaszolt is.

Hol tartatnak és őriztetnek jelenleg az anyakönyvek? A plébániai lakásokban és pedig több-

én az eke szarvához, ahhoz születtem én nem fa-bieskolónak.

Ilyen a mi parasztunk, pedig mondhatom, bámulni való gyönyörű munkát végez a műfaragásban.

Többeket megszólítottam s némelyekkel igen jól el lehetett diskurálni, tisztességesen szólnak és adnak választ kérdéseinkre. A mi vidékünkön is találtam ott embereket, így két cigányt Sz. Váraljáról, K. Monostorról pedig egy oláh bácsit, a kit 12 évi szives ellátásra marasztottak itt. Majd a nyakamba ugrott, mikor oláhu köszöntöttem, különben most már tisztán beszél magyarul. Egy másik oláh, pedig, bár mesterségére nézve az erkölcs öreként mint tanító működött, mellékesen azonban rablással is foglalkozott a miért a nemes kultúra vitéz bajnokát a zsarnok magyar állam elesukta. Van ott minden rendű, rangú és nemzeti-ségű ember, jegyzők, portások, vasutista, adóhivatalosok, sok az iparos, de legtöbb a napszámos. Az újvidéki szerb szerkesztő, ki szerkesztő társát oda küldte, hol bajosan szerkesztenek lapot, nem valami bátorsággal nézett reám. Vannak igen jó firmák is, kik már 8—10 izben lakói a „beeses” háznak. Valami Kovacsics — álnéven Rűesköcs — nevű atyafi három év alatt 144 rendbeli lopásban tüntette ki magát 10 esztendő értemelvén ki érte.

Érdekes volt egy paraszt, kinek valami nagyobb kinövése támadt a fején, a miért csufondáros felesége dupla fejűnek nevez-

nyire faszekrényekben, a hol nem egyszer már a tűzvésznek is áldozatul estek. — Hol fognak ezen fontos, hivatalos, és családi okmányok ezentúl az egyházpolitikai reform végrehajtása, s a polgári házasság bevezetése után őriztetni? A falusi jegyzőknek sok helyenzup-szalmával fedett hajlékaiban álló faszekrényekben, vagy az országszerte híres tulipános faládákban a jegyzőné ünnepi szoknyája mellett, vagy felett; mert az állami anyakönyvi hivatalok számára megfelelő s alkalmas helyiségek nehezen s nem mindenütt találhatók. — Hol őriztetnek a magán birtokjogra vonatkozó felette fontos, s döntő oklevelek? Többnyire a közigazgatási és törvényhatósági hivatalok faszekrényeiben, a hol tűzvész alkalmával szinte könnyen elpusztulhatnak.

Ez okból az óvatos felszólalónak kívánata oda irányul, hogy a fontos okiratok, oklevelek s általában a hivatalos ügyiratok őrizésére s biztos tartására tűzmentes, boltozott, esetleg vaspánczéllal ellátott irattárak állíttassanak fel, s rendeztessenek be.

Ezenjósándéku javaslatához még egy más, nem kevésbé okadatolt kérdést csatolunk.

Milyen anyagon állítatnak ki az okmányok és ügydarabok általában? Elődeink a fontosabb hivatalos, családi és magán okiratokat p. o. a nemes- és birtokleveleket, a diplomákat az ösmeretes „kutyabőrön” vagy „pergament” papíron örökítették meg. Egyéb okmányokat, milyenek az anyakönyvek

gette. Hiába kérte az asszonyt, ne csufolja őt, mert egyszer megjárja vele, nem ért semmit. Egy perelés alkalmával aztán a dupla fejűért rálött az asszonyra, s kapott 5 évet. S így került Vácra, hol operálták a fejét, most már simla fejű ismét, s hogy a felesége meglátta a kireperált embert, nem tud hová lenni örömeiben s alig várja, hogy férje kikerüljön.

A fegyelem ellen vétőkkel természetesen nem mókáznak. Egy barna képű embert épen akkor vittek sötét dutyiba, mert pofon felejtette egyik kollegáját. Áll pedig a dutyi egy hosszú szobából, nagy vas ajtó rajta, belül levegőből áll az összes butorozat s mikor becsapják az ajtót, korom sötétség az egyedüli szomszéd. Kapott 12 napot, csupán egy órai séta künn naponkint.

A nagyobb vétségénél nagyobb a büntetés is. Egyik anyakönyvvezető aspirans, egy jegyző, mint munka felügyelő fungált egy osztály rab felett, a lakatosoknál, az örrel geseftelt s a szegény ör lépre ment, a miért aztán őt elesapták, ámde a jegyző ur sem került ki szárazon, kapott olyan 26 órai vasat, a melyből 12 is épen elég, mert 6 óránál többet nem bír ki napjában az ember. Az illetőt leülteték, a hátára rálépnek, hogy jól letaszítsák s mikor már összegörnyed, lábait és kezeit vassal összekapcsolják. Ily görnyedt állapotában ülni óriási kín és sok el is pusztul bele.

A fegyenczek kosztja jó. Hat nagy vörös kádban gőzzel főzik a vastag ételt,

és kivonatai, a bizonyítványok s. a. t. tartós meritett pappírra írták, melyek száz és több évi használattal daczoltak.

De milyenek a manapság használt író- és nyomtató papírok?

A vászonrongyokból készült erős s tartós meritett papír teljesen kiszorult a használatból, s helyét az ugynevezett gép-papír (végtelen papír) foglalta el. E papírfajtának nyers anyagát erdeink fái szolgáltatják, és azt vagy úgy nyerek, hogy a fát nagy köszörűkövekkel rostjaira esiszolják, vagy pedig vegyi úton az által, hogy a fát savakkal s gőzzel szedik szét finom rostjaira. E rostok anyaga „cellulózé”-nek mondatik. Maguk a rostok igen finomak, és rugalmasak; a belőlük készült papír azonban, noha igen tiszta s esinos külsejű, de mint a tapasztalat s használat bizonyítja, koránt sem oly erős, tartós, mint a vászonrongyokból előállított meritett papír.

A mindennapi tapasztalat mutatja, hogy a mai papírneműek alig pár évi használat után törnek, szétfoszlanak, szóval nem tartósak; sokszor a széthullott darabokat össze kell ragasztani. Az efféle papírokon kiállított okmányoknak és ügyiratoknak nincsen semmi tartóssága, sokszor haszonvehetetlenekké válnak.

Mindezekből következik, hogy az okiratok, és fontos ügydarabok a kopásnak és szétfoszlásnak ellenálló, az az erős s tartós papíron állíttassanak ki, és tűzmentes, kellően biztosított helyiségekben őriztesse nek meg.

Hilaris.

szemben 6 nagy vörös üstben pedig a hus és leves főtt. A kalauzóli tiszt hamarosan olyan villás reggelit esinált a rabok eledeleiből, hogy Szikszaynak is becsületére vált volna. Hogy némi változatosság is legyen az étrendben, a fegyencz urak egy héten egyszer a vacsorát s kétszer a reggelit „el-elmékedik”, a mi magyarul azt jelenti, hogy átkoplalják. Rendesen különben kapják a főzeléket, háromszor hust. A szakácsok is a rabokból kerülnek ki s igen ügyesek és izletesen főznek, de ha kikerülnek, aligha megköszönik e tudást nekik itthon levő feleségeik, mert ha kozmás az étel, férjem uram hamar a fejökbe borítja a tálat.

Hogy némi fogalmunk legyen a fogyasztásról, csak azt említem meg, hogy 300 métermázsza liszt kell havonkint s folyton dagasztanak és sütnek két kemenczében, s 10 métermázsza zsirt fogyasztanak el minden hónapban.

Beszéltem a gör. kel. zsvány pappal is, ki hosszú nagy hajával, zöldes reverendájával nem a legkellemesebb benyomást tette rám, bár tanuk állítása szerint ez még a g. keleti papok közt ama kevesek közé való, kik naponkint mosakodni és fésülni is szoktak. A magyar nyelvet csak töri a derék szerb.

A fegyház mellett van az ideiglenes állam-fogház. A szegedi már nem bírja a szállás-adást, a felesleget ide telepítették. A jó Lukácsiu dr. itt eszi a martyromság keserű kenyerét, bár sok erdélyi oláh pap

Politikai szemle.

A műlelkoskedés az egyházpolitika iránt megesappant. A liberális reformok sokat ígértek, de keveset adtak a tátott száju önérdék kielégítésére. Sok főka áhitozott zsiros falatra, kövér halakra, de kevés volt közülök, aki a falatot megkapta.

Az anyakönyvi felügyelői állásokra 2300-an, mondd: kétezer háromszázan folyamodtak. Titokban talán még egyszer annyian áhitoztak rá. De nem adódott kilátás csak 23 helyre. Már pedig édes kevés 2300 éhes gyomornak 23 falat. Többen számítottak, a kik ezuttal hoppon maradtak. Ezért boszankodnak.

Igy nem érdemes lelkesülni — ingyen. Ki hitte volna, hogy az ígért arany hegyek vakandturásokká törpüljenek! Hány jobb sorsra érdemes meggyőződés lett áruba boesátva! Mennyi liberális érdem melőzve, a faképnél hagyva. Most látják át az illető reménykedők, mennyire lesóványodott a kormány kövér ígérete. Pedig tudhatták volna, hogy a ki sokat ígér, keveset ad, aki sokaknak tesz ígéretet, nem elégít ki csak keveseket.

De hát hiába! A műlelkoskedés megtörtént puffra. A meggyőződés áruba boesátott, de érette a remélt bér meg nem adott, legalább legtöbbször nem.

Most a esalatkozottak kigyót-békát kiáltanak az egyházpolitikára és annak kifundálójára. Fűnek-fának panaszkodnak, hogy így meg úgy, mennyire rá lettek szedve, aprópénzzel kifizetve.

Az anyakönyvvezetők is sápitának, sóhajtanak. Ezek szintén kövér koczot reméltek és csak esontot kapnak. Nincs mit rajta rágni. Az anyakönyvvezetők itt is ott is kezdenek felmondani. Kevésnek találják a baksist. Czifra nyomoruság az egész, mondják.

A tenger- dologtól eddig is, egyébként

hálát adna a jó Istennek, ha csak hetenkint kétszer ehetne olyan fehér kenyert, a milyennel a magyar állam Lukácsiu urat tartja. Napokint kétszer a rokonokat is beengedik, bár itt most szigorú az ellenőrizet, mert rokonok czégére alatt sok mindenféle frater jutott be az „üldözött” mártyr urakhoz.

A szamaritánusok.

Irtta: *Vodicska Imre.*

Pierre Loli, a francia akadémia tagja, nemrég leirta a Figaro-ban Galiláában tett utazását; többek közt irt az egykori szamaritánusok utolsó maradványáról, akik ma még Napluzában (az egykori Sziehem helyén) élnek: Ami általában feltűnő és csak itt található, az az utolsó szamaritánusok létezése, kik hűek maradtak Manaszszes szertertéséhez. Bementünk városnegyedükbe, mely szenthegyüknek, a Garizim-nek alján a délnyugati oldalon fekszik. Ismeretes dolog, a szamaritánusok akkor keletkeztek, mikor Szarmanaszszár Izraél királyságát megsemmisítette. Azon bálványimádóktól származnak, akiket Aszsziria különböző pontjairól Kout vezetett ide, és kik összevegyültek azon kevés zsidóval, mely az elnéptelenedett Judeában vissamaradott. Az izraeliták visszatérve a babilóni fogságból, vonakodnak őket elismerni Ábrahám ivadékaik gyanánt és ez volt kezdete a két törzs között a százados véres harcoknak. A szamaritánusok

is majd megszakadtak. Most még ráadásul annyi dolgot kapnak, majd megbolondulnak. Potom 150—300 forintért pedig ugyan vajjon ki bolond megbolondulni?

Az egyes községek szeme is most kezd kinyitni. Azt hitték, az állam gavallérosan fogja egyházpolitikai idétlen intézményeit fizetni. A községek nyakába veti kölöncznek a dologi terheket. Adjanak a községek az anyakönyvvezetésre irodai, helyiséget, világítást, fűtést, seprűt, tintát, pennát és egyéb nemü dukáncziát. A községek felnyögnek. Effőle újabb kiadásbeli nyomasztó áldást nem kértek. Ugy akarnak élni, amint eddig éltek. Hja, de a kormány nem tágit. Rájok parancsol, hogy fizessenek. Egyébként nagy-lelkűen megengedi, hogy nyögjenek.

Nem elég, hogy a kormány anyakönyvi felügyelőkről és anyakönyvvezetőkről gondoskodik? Még helyet is ő adjon nekik? Jó is volna!

Ujabbán a belügyminiszter egy körrendeletet küldött a megyei törvényhatóságokhoz. Ebben a rendeletben utasítja a miniszter a vármegyéket, hogy ott, ahol községi és körjegyzői állások üresedésbe jönnek, a községek ne saját belátásuk szerint, hanem a miniszter utasításához képest a „torontali jegyzői tanfolyam” 17 végzett hallgatója közül válaszszanak jegyzőket. Az utasítás végrehajtásának kegyelmes megkönnyítése czéljából közli a 17 „végzett hallgató” ifju jegyző beces névsorát.

Ugy látszik, ezentul miniszteri rendeletekkel fog kormányoztatni az ország. Ma még csak jegyzők választására utasítatnak rendeletileg a községek. Később ily utasítással fognak választatni a főszolgabírák, azután az alispánok, s később az országgyűlési képviselők.

Sőt, ha a szabadelvű kormány Matuzalem éveket élhet, jöhet idő, hogy az országgyűlési képviselőket egyenesen ő fogja ki nevezni, hogy a polgárokat alkotmányos

istenitisztelete majdnem az, mi a régi zsidók volt. A Mózes 5 könyvét ismerik el hitelesnek, a szentírás többi könyvét elvetik. Messiásuk, kire még mindig várnak, eljövetelekor fölépíti Garizim hegyén kétezer év előtt rombadólt templomukat. Történelmükben az a legnevezetesebb, hogy 1. g mindig élnek, pedig üldözve voltak mindenkor kétszer-háromszor kard által majdnem kiirtva a Garizimon tümegesen megfojtva, már az a hír volt, hogy eltűntek a föld színéről, midőn a 14-ik században tudelai Benjámin Napluzában néhány százat fedezett fel belőlük; mai számuk 200—300 közt ingadozik, kik a többi embertől elkülönölve isteni tisztelőket szigoruan megtartják.

Bejártuk városnegyedüket, mely egészen üresnek látszott és hol az ablakok be voltak zárva. Csak templomuk volt nyitva; egy régi körfal közepén alacsony nyomoruságos kapu vezetett előbb egy kis mélabus kinézésű udvarra, hol néhány narancsfa sűrű fehér virágairól még esepegett az eső, és az erős virágillat összevegyült a nedves föld kigőzölgésével. A szentély, mely ezután jön, egy sötét terem, mely egyszerre török mesetnek és zsinagógának is látszik. A falak csupaszok, de hófehérre meszelve, a talaji fehér pokróccal biritva. Lehuztuk papucsunkat és beléptünk. Egy vörös selyemruhába öltözött személyiség az egyedüli a hideg és félsötét háttérben fölemelkedik és hozzánk lép: Ez Jákób, a főpap, Lévi törzséből. Alakja jól illik hivatalához, husszu karesu

jogaik gyakorlásának terhétől megkímélje. Hogy ebbe az ország polgárai belenyugszanak, kétségtelen, csak hangoztatni kell fennen és szüntelen, hogy mindezt a dicső szabadelvűség, a haladás, s holmi egymás követeli.

Mit akar a néppárt?

— Kivonat a néppárt program magyarázatából. —

II.

8. Azt akarja, hogy az adókiadás igazságosabb, arányosabb legyen, hogy tudniillik ne fordulhasson elő olyan eset, hogy pl. némelyik sokszorta is többet fizet, mint a másik egyenlő jövedelem után, szóval, hogy a gazdaközönség ne legyen a töképenzeseknél aránytalanul jobban megadóztatva.

Azt is akarja, hogy legyen egy bizonyos, a megélhetéshez szükséges összeg megállapítva, a melynél, ha valakinek nincs több jövedelme vagyis inkább keresete, adót kiadni rá ne lehessen, hogy így a szegény öreg, munkaképtelen, özvegy és árva feje alól ki ne huzzák a vánkost is — adó fejében.

De azt is akarja ám a „néppárt”, hogy a börze a tőzsde, (hol állampapírokat, részvényeket adnak-vesznek, s kötnek buzára, kukoriczára és egyéb terményekre, a nélkül, hogy mindazt átvenni eszök ágában is volna, szerződéseket, néha néhány óra, nap, vagy hó alatt százezereket is nyerhetvén ily utakon, módokon) adó alá vettessék.

9. Azt is akarja, hogy ha már fizetnünk kell adót, mert e nélkül el nem lehetne az ország, legalább azt tudjuk, hogy mi ezimen kell fizetnünk vagyis azt akarja, hogy az adókezelés ne legyen olyan, hogy azon maguk a közelműse birjanak eligazodni, hanem olyan, hogy azt minden adózó polgár megérthesse, annál is inkább, mert hiszen

ember, emlékeztet törzsére, mely fél zsidó, fél aszszir. De az alázatos fogadtatásnál érzi az ember, hogy a főpap hozzá van szokva modern utazókat fogadni itt és e körülményből hasznot huzni. Mondta nekünk, hogy az egész városnegyed távol van most e pillanatban, mert holnap husvét ünnepe és azért Jehovának a Garizimon hét hófehér bárányt kell áldozni ősi szokász szerint. A szamaritánusok már előző este fel mennek a hegyre és a szakadó eső daczára felállították sátraikat a szent hegyen. Ő maga lejött, hogy a drága pentateuchust (Mózes 5 könyve) és más istenitiszteleti tárgyakat felvigye. Ez a pentateuchus, melynek a szamaritánusoknál való használata már a középkorban ismeretes volt és a 17. század óta élénk vitákat idézett elő a főpapok és a keleti theologusok között, valószínűleg Manaszszes koráig, a Krisztul előtti V. századba megy vissza. Itt őrzik egy köfal titka nyilásában és hogy láthassuk, kihozta a főpap a kis templom ajtójába. Egy bronzból készült hengert azután szimbolikus jelekkel és alakokkal ékített fehér selyemkendőt, azután egy ócska zöld selyemkendőt láttunk, ebből bontakozott ki egy betűkkel és titkos írásjelekkel teleirt tekeres — a betűk fenicziaiak, melyeket a zsidók a babiloni fogság előtt használtak. Mózes 5 könyve sorba van írva a tekeresre, mely több méter hossza nyulik és egy rettenetes átokkal végződik. Ez az egyedüli könyv, melyet több mint kétezer év óta használnak és tisztelnek; ez talizmánja

az adózás képezi legfontosabb alkotmányos, jogának, a választási jognak alapját.

10. Azt is akarja, hogy mivel a gyárilag készített iparcikkek (cipők, kalapok, ingek, kengyelek, stb.) tömeges voltak és olesóságuknál fogva nagyon nyomják a kisiparost, adjon és keressen neki az állam minél több munkát, pl. a hadseregnél, állami épületeknél, vasutaknál, stb. s aztán rendezze be mindezt észszerűen, hogy ne szedjék le a haszon nagyobb részét a közvetítők, mert különben „szegény tölt bugyelláríst — gazdag vágja zsebre”. Gongoskodják az állam arról is, hogy a házalás meg az ugynevezett szabadipar rendeztessék, úgy, hogy az ipar üzés szakértelemhez köttessék.

11. Azt akarja a „néppárt”, hogy ne legyenek a föld határán szocialisták, szociáldemokraták, anarchisták, komministák s olyan alföldi forma „földosztogatók”, hanem, hogy a munkás meg a munkát adó, akár a gyároknál, akár a bányákban akár aratóknál, akár egyéb vállalatoknál, megbecsüljék egymást kölcsönösen, hiszen egyik sem boldogulhat a másik nélkül. Azt akarja tehát a néppárt, hogy a tiszta nyereség áldása a munkásra is átháruljon. Van ennek ezer utja-módja. Azt akarja továbbá, hogy legyen kellő tekintet a munkásnak, valamint családjának is egészségére, hogy a nő, a leány, az anya és a neveletlen gyermek erkölcsi és anyagi helyzete kiméletre találjon; az anya családbeli hivatásának megfelelően s a gyermekből testben és lélekben ép ember növekedhessék. Azt is akarja, hogy a munkást ne csak betegségére, de vénségére is biztosítsák; nemkülönben, hogy legyen vasárnapon egész nap vasárnap, vagy munkaszünet, hogy egy napon Istennek is élhessen a szegény munkás, ha már hat napon át az embernek élt.

12. Azt is akarja a „néppárt”, hogy a hivatalnokok hivatalos teendőiket páratlan lekiismeretességgel teljesítsék; hogy erre

és oka egy kis csapat ember létének, egy megsemmisített nép maradványának. Alig lehet megmagyarázni, mint maradhatott fenn ily nagy értékű régiség egy oly szegény társaság kezében. Mikor a pentateuchust újra össze csavarta és rendkívüli gondnal begöngyölytette a kettős selyemtakaróval és visszatette a hengerre, bucsut vettünk Jákób főpaptól.

A szamaritanusok tehát most is várnak a Mesiásra, pedig az már megjelent közöttük 19 száz évvel ezelőtt Sziehem városában Jákób kutjánál és tanította a vizetmentő asszonyt, hogy eljő az idő, és már itt van, midőn az emberek sem Garizim hegyén, sem a jeruzsálemi templomban, hanem lélekben és igazságban fogják Istent imádni. Önkéntelenül eszembe jut, amit e szavakra Renan mond Jézus életében. Ha a csillagokban, írja e renegát, emberek laknak, kik magasabb értelmi képességgel és testi kifejlettséggel bírnak, mint mi, tökéletesebb vallással azok sem bírnak, mert a legtisztább észvallás lényege abban áll, ha az istenség létét nem egy helyhez, minő a Garizim hegye vagy a jeruzsálemi templom, kötjük, hanem Istent lelkünkben hordjuk, és őt igazságban, az értelmi és erkölcsi világot folyton tökéletesítő erőben imádjuk. És ez úgy van. Jézus vallása szüntette meg az emberek között az egymásiránti elfogultságot és tette a világot boldoggá, diadallal járva be a pogány és zsidó világot és megalapi-

szorítsák őket feljebbvalóik és ne pártoskodásra, korteskedésre. A hivatalnok ne a változó kármánynak, hanem a közérdeknek legyen szolgálója, hiszen ő is a haza szabad polgára.

13. Azt is akarja, hogy a nemzetiségek, vagyis nem magyar ajku, pl. a német, tót, román szerb stb. nyelvet beszélő polgártársaink méltányos és jogos kívánságait teljesítse az állam. Ine, az ugynevezett „polgári házasságról” meg az állami anyakönyvvekről” szóló törvényeket alig, hogy meghozták, már is kézzel-lábbal foganatosítják, míg a nemzetiségről szóló, már évtizedek előtt meghozott törvény még mindig csak holt betű. Ha tán hiba van benne, igazítsuk helyre; arra való a törvény, hogy igazságot szolgáltatson, a törvényhozás pedig, hogy a törvényt alkossa, javítgassa, kiigazítsa.

Aztán miért ne részesülnének ők velünk egyformán a választásbeli jogban, holott a terheket velünk egyformán viselik!

14. Azt is akarja, hogy olyan szegényfolt ne eshessék meg a hazán, mint a mi nap esett meg Nyitrán a képviselőválasztásokkor, meg a milyen most szövődik ország-szerie t. i. a választásra jogosultakat 1000 és 1000 számra kihagyják a választási jegyzékekből, és az az ellen orvoslást keresőket kitzsigálják a hivatalokból.

Végül azt is akarja a „néppárt”, hogy kisebb legyen a választási jogosító adókules, vagyis, hogy többen juthassanak szavazathoz; hogy ne legyen az egyik választókerületben néhány száz, a másikban meg néhány ezer szavazó, s hogy a választásoknál ne basáskodhassék egy-egy elkopott választási elnök kénye-kedve szerint, hanem, hogy a jog és igazság legyen ott a zsinórmérték.

No, hát mi van mindebben rosz?!

Pedig a „néppárt” csak ezt akarja.

Ha van benne rosz, akkor tépd el ezt a nagy írást. De ha nincs benne rosz, hanem

totta az igazság örök birodalmát, az Őt Isten Fia gyanánt imádók szívében, fényt árasztva az elmékre a valódi Isten-fogalom megállapításában.

Mig azok, kik eltagadják tőle a messiási jelleget, bus várakozásban töltik el az egyik száz évet a másik után, és göresösen ragaszkodnak elavult elfogult vallási és szerartási nézeteikhez, melyeken mi csak mosolyogni tudunk; még egyszer csak szelid erővel magához nem vonzva az ilyen elfogult embereket a kereszténység meggyőző igazsága, a nyugati műveltség föl nem világosítja őket elhagyatottságukban félszeg elfogásuk felül.

Remélhető, hogy az a hatalmas szellemi mozgalom, melyet XIII. Leo pápa a keleti egyházaknak a nyugatival való egyesülési ügyében kezdett meg, s mely, ha be lesz végezve, halvány alakban már feltünteteti Jézus jövendölésének teljesülését, hogy lesz egy akól, egy pásztor, — utjában fogja találni a nem keresztény népek közt a szamaritanusok kised csoportját, és meghagyva nemzeti létüket, a pentateuchus mellé odaadja kezükbe az örökérvényű evangéliumot, melynek gyönyörű tanait őseik magának a Szerzőnek szájából hallottuk.

Apa és fiu.

Apa: Hallgasd meg fiam apád tanítását és fogadd meg szavát.

Fiu: Figyelemmel hallgatom édes apám.

esupa jó, a mint hogy az is benne minden, akkor ne hallgass senkire másra, hanem kiáltsd nyelveddel-lelkeddel: erre a pártra szavazunk!

Hazánk.

A püspöki konferencia.

Magyarország róm. és gör. katolikus püspöki kara aug. 31-én délelőtt a biboroshercegprimás budavári palotájában konferenciára gyült össze, melynek legfőbb célja volt megállapítani a papság és hivek teendőit az egyházpolitika életbeléptetésével szemben. A konferenciát 10 órakor nyitotta meg a hercegprimás, Isten áldását kérve a tanácskozásra. Aztán hosszabb beszédben fejtegette a konferencia célját, az egyházpolitika életbeléptetésével szemben való állást. A tanácskozás a komoly helyzet hatása alatt folyt le. A püspökök apostoli kötelességközhöz hiven és a legnagyobb aggodalommal látják az egyházpolitika új alakulását. Ő szentsége a pápa egyenes óhajára két körlevél fog kiadatni. Az első a hivekhez szól magyar nyelven és ebben a püspökök ujjalag óvast emelnek az egyházpolitikai törvények ellen. Fel fogják szólítani a hiveket, hogy az egyházi házasság szentségi jellegét a polgári szerződés fölé helyezvén, tiszteljék és oda hassanak, hogy az egyház tanítása a törvényhozásban is kifejezést nyerjen. A második körlevél latin nyelven a papsághoz lesz intézve és az általa követendő utasításokat fogja tartalmazni 1) a polgári házasság, 2) az állami anyakönyvek és 3) a gyermekek vallása tárgyában. Mindkét körlevelet az összes püspökök fogják aláírni és csak az egyházpolitikai törvények életbeléptetésével egyidőben közölni.

Apa: A mire legelőbb tanítlak, hogy ismerd meg magad.

Fiu: Hiszen ismerem én magam.

Apa: Ne hirtelenkedj fiam: Nem úgy érttettem, hogy külsőleg ismerd meg magad, hanem tudd meg, menyit érsz. Látod fiam, nagyon sok függ attól, vajjon az ember helyesen ismeri-e önmagát. Menyit ér az ember? egyike a legfontosabb kérdéseknek. Az elhibázot felelet e kérdésre az elégedetlenség, nagyzás, neveltségesség s gyakran boldogtalanság.

Sok ember nem befelé néz, hanem kifelé. Nagyon sokat törődik azzal, hogy az emberek mit mondanak fölöle, pedig „vannak emberek, kik hasonlítanak a gyermekekhez kik többre becsülik a fényes krajezárt mint a ronygyos forintot”. Vannak, kik nagyra becsülik az emberek tiszteletét, a dicsőséget, pedig látod fiam, az emberek kegye olyan, mint a tenger hulláma, minél magasabbra emel, annál mélyebbre sujt. Ma „hosanna” holnap „feszisd meg.” Caesar dicsősége oly nagy volt, hogy szolgálta állott mellette, midőn diadaluton volt, ki, hogy a dicsőségmámora urát el ne ragadja, folyton fülébe sugta: ne feledd Caesar, hogy ember vagy. Ezt a Caesárt honfi kezek szurták le.

Aztán fiam kétszer kettő mindig négy, akár hányszor mondják is. Az üveg üveg bárhol is, a gyémánt drága kő a szegelyben is. A balzsam a víz fenekére száll és illatával nagy helyet tölt be. Tiszteletünket és

Az egyházpolitikai törvények végrehajtása.

A belügyminiszter két rendeletet küldött szét a törvényhatóságokhoz, a melyekben a születések és halálozások bejelentésére vonatkozó utasításokat adja meg, illetőleg azt, a ki a reá eső bejelentési kötelezettség teljesítését elmulasztja, 600 koronáig terjedhető pénzbírsággal rendeli sújtani. Ezek a rendeletek különben teljesen fölöslegesek, mert a rendeletekben foglalt utasítások az anyakönyvi törvényben is benne vannak.

A kormány munkaprogramja.

A szabadelvű kormány, mely már évek óta az egyházpolitikán élőködik, elkészítette az őszzel megnyitandó országgyűlési ülés munkaprogramját. A munkaprogramban természetesen ismét a még hátralevő reform javaslatoknak jut az első hely, azután következik az 1896-iki költségvetés tárgyalása, végül a választási és közigazgatási bíráskodás szervezetéről szóló javaslatok. Épen e program időrendjének felállítása által mutatja a kormány, hogy sorsa össze van kötve az egyházpolitikával, vele bukik, vele él a szabadelvűség továbbra is. Ezért nem mer semmi új dologba belekapni, mert maga is tudja, hogy az egyházpolitikai törvények életbeléptetése által ki van merítve a szabadelvűség programja és a parlamenti többség felett továbbra nem rendelkezik.

A legújabb egyházpolitikai mágnások.

A Bánffy-kormánynak a korona csak három új főrendiházi tagot engedélyez, az új bárók a következők: Harkányi Frigyes, Semsey Andor és iharos-berényi Inkey Ist-

szertetünk nem a hangzatos név, de az érdemi meg, kinek nevét szép és nemes tettek hirdetik.

Fiu: Nem is ügyelek én az emberekre.

Apa: Nem úgy fiam, nem úgy. Az emberek itéletét megvetni nem szabad, mert az kevélység. Az emberek becsülése gyakran jutalma becsülletességünknek, mely ösztönöz, buzdít a jóra, meg kell tehát azt hallgatni, különösen az elöljárók, szülők, tanítók itéletét, a tapasztalt és jó életűek itéletét, mert az gyakran megmondja, hogy jó vagy rossz uton jársz. Különösen az okos öregek társaságában állj s azok bölcsességéhez szívből ragaszkodjál.

Ne zúgolódjál, ha szigorú az itélet. „Többet használ az igazat mondó ellenség, mint az álnoklelkű barát.” Ne szeresd a hizelkedést, mert édes ugyan a hizelgés kenyere, de betelik szád köveccsel. Ne hallgass a hizelgőre, mert az jégre visz.

Kerüld az ész kevélységét s az élet hiúságait, a drága gyöngy a tenger fenekén van, a nemes érczet a föld gyomrából hozza fel a bányász. A mi könnyű és üres, azt magasra emeli a szél.

Tégy szert jó tanácsú szivre, az könnyebben megmondja az igazat, mint hét ór. Igazán, Isten törvénye szerint ítélj magadról, mert fiam, csak annyit ér az ember, mennyit Isten előtt ér.

F. L.

ván, Inkey József iharos-berényi nagy birtokos fia, törvényes utódaikkal együtt Inkey István rangemelésébe, hir szerint, csak úgy egyezett bele atyja, ha az új báró számára egyuttal fidei komiszsumot is alapíthat. E feltételbe a kormány bele is egyezett, a mint azonban beszölik, nem lehetetlen hogy a családi vagyon lekötése, a család egy tagja részéről támasztott akadályokon fenn fog akadni.

Kossuth Ferencz politikai körúton.

Kossuth Ferencz — a „N. U.” értesítése szerint — Olaszországból való hazatérése után a függetlenségi párt szervezése céljából politikai körútra indul. Legelőször a bárándi választó kerületet keresi fel. Szeptember 23—26-ika közti időben Derecskére, onnét pedig Bárándra utazik, mindkét helyen nyilatkozva a politikai helyzetről és a kettészakadt függetlenségi párt ügyeiről.

Károlyi Gábor gróf halála.

Károlyi Gábor gróf, a függetlenségi párt radikális frakciójának legradikálisabb tagja aug. 31-én délelőtt 1/210 órakor szívszélhűdés következtében hirtelen meghalt. Az elhunyt 1841-ben született, mint néhai Károlyi György gróf legidősebb fia. A 60-as években külföldön tartózkodott és nagyon bizalmas viszonyban állott a párisi kommünárodokkal, és Garibáldival. 1884-ben tért vissza Magyarországra. 1887-ben székesfejérvári orsz. képviselővé választott, de nem hozott a városra sok dicsőséget, 1892-ben pedig ugyancsak Székesfejérvárott Tóth Aladárral szemben megbukott. Legutóbb Czeplédet képviselte az országgyűlésen és az egyház politikai harc kezdete óta hű szövetségese volt a kormánynak.

Külföld.

Gróf Zichy Nándor a német kath. gyűlésen.

Németország katolikusai a múlt héten tartották meg Münchenben 42-ik nagygyűlésüket. E müncheni nagygyűlés legalább részben érdekli a magyar politikai világot is, mert ez az első Németországban megtartott katolikus nagygyűlés, melyen Magyarország is képviselve van.

A múlt hó 29-iki ülés kezdetén az elnök meleg szavakban üdvözölte Zichy Nándor grófot a kath. érdekeknek nagyérdemű előharcosát Magyarországon. Zichy Nándor gróf a magyar katolikusok nevében mindezek előtt köszönetet mond a német katolikusoknak a meleg rokonszenvre nyilvánílásáért. Majd röviden vázolja a katolicizmusnak nehéz helyzetét Magyarországon, mert itt még sok dolog igen középkorias, anélkül azonban, hogy a közszellem közép-kori volna. Sokkal szívesebben emlékezik meg a szónok arról az örvendetes tényről, hogy az Isten Magyarországnak igazán keresztény királyi házat adott. (Bravó), a mely a magyar katolikusokat összetartásra bírja. Isten kegyelmével harcöljük ugyanazt a harcot, amelyet Magyarországon és a világon végigküzdöttek a kereszténységért, amely lényegében katolikus. (Élénk helyeslés.) Ha az állam minden hatalmat a saját kezé-

ben összpontosít, akkor sohasem lesz béke, (Helyeslés.) mert békét csak a katolikus egyház adhat, (Tetszés.) csak Krisztus hoz békét a világnak. (Élénk tetszés.) S ezért a meggyőződésért sikra szállunk minden oportunizmus nélkül. (Zajos tetszés.) Ha velünk az egyház és velünk a nép, nem kell-e akkor győznünk? Hogy a keresztény nép és a katolicizmus államellenes, az nem igaz; de szakítottunk azokkal az elemekkel, akik a dinasztianak ellenségei s a rendnek megbontói s az államellenes hatalmakkal. A kiegyezést és a pragmatika szankeziót nagyra becsüljük, de azért a katolikusoktól, mint valami rablótól és gyilkosoktól mégis megvonják a választói jogot. (Pfuj!) De azért mégis bizunk a győzelemben, mert a mi ügyünk az Isten örök igazsága. (Tetszés.) Valamennyi kereszténynek egyesülnie kell a szabad kőművesség ellen, nem csupán a polgári házasság ügyében, hanem föl kell venni a harcot a németek buzdító példájára minden destructiv irányzat ellen. Kéri a németeket, hogy a magyar katolikusoktól, a jövőben se vonják meg rokonszenvük nyilváníását s küzdjenek velünk együtt a katolikus házasság visszaállításáért, mert ez a régi családi, társadalmi és állami rendnek alapja. (Viharos tetszés.) Épen ezért össze kell tartani mindnyájunknak s követelnünk kell mindazon törvények revízióját, a melyek a katolicizmusnak ártalmasak. (Élénk tetszés.) Tartsák továbbra is baráti emlékezetben Magyarországot s törekvéseinket foglalják imáikba. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

Összeesküvés a bolgár fejedelem ellen.

Szófia diplomáciai körökből érkezett hírek szerint Ferdinánd fejedelem ellen messzemenő összeesküvést fedeztek fel. Az összeesküvők közül mintegy husz egyént fogtak el Szófia egyik külvárosában. Közülük Sztambulov egyik gyilkosát, Tufekesievet is. Az összeesküvők ugyanazok, a kik a Sztambulov elleni gyilkosságban kompromitálva voltak s kikhez számos Czankov- és Karavelov-párti is tartozik.

A pápa hatalmi állása.

Az „Osservatore Romano” a pápa békebirói szerepről szólva, azt találja, hogy a pápai szék erkölcsi befolyása és fénye egyre emelkedik, dacára az állam minden erőlködésének. Az 1870. óta a pápára döntés végett rábizott vitás kérdések sokkal nagyobb tekintélyt kölcsönöznek, mint az, a melyet Rómában idegen bajonetekkel tartanak fel.

A belga iskolatörvény megszüntetése.

A belga senátus 56 szavazattal 31 ellenében elfogadta az új iskola törvényt, mely visszaállítja a vallást az öt megillető jogokba. Kötelező lesz ismét a vallásoktatás az iskolákban. Elég baj következett eddig a vallásoktatás elhanyagolásából, — tanu reá a szocializmus roppant elterjedése Belgiumban. Meg nem fogható: miért küzdött oly rendkívül hevesen a liberálist párt az iskolatörvény ellen? Mozgósították az utca népét is, sőt egész nyiltan dethronizációval fenyegették magát a királyt is. A katolikus párt nem ijedt meg a rendkívüli terrorizálástól és

jelentékeny többséggel keresztül vitte javaslatát immár a szenátusban is. Lám, hogy lehetséges a revízió, csak akarni kell komolyan.

V i d é k.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az előfizetés bevételei iránt intézkedni sziveskedjenek.

— **Nagy-Bánya.** Rác Pál helybeli prépost plébános Lourdesba, — Peer István helybeli rk. káplán megrongált egészsége helyreállítása végett Meránba utazott.

— **Somkuton** szombat éjjel tűz-riadalom verte fel a nyugodtan alvó lakosságot. Közel a fa-gyár óriási mennyiségű fa-rakományához négy nagy boglya széna égett, mely értékén felül volt biztosítva, a tulajdonost rögtön elfogták a csendőrök, mert nyilvánvaló a gyújtás a helyszínén talált gyanúok alapján. Az ujonan szervezett tűzoltóság derekasan viselte magát s elfojtotta a tüzet, mely ha átesap a gyárba, felperteszte volna az egész Somkutot. Dunay János.

— **Kavicsbánya.** Juhász György Juhász Gergely erdő-őr fia a múlt hó 25-én reggeli 1/2 órákor, apja szolgálati fegyverét a konyhából észrevétlenül kivitte és az erdődi nagyerdőbe ment, ahol szíven lötte magát, s rögtön meghalt. A fiu u. i. Nagyboldogasszony napján Erdődre ment, hogy a Kavicsbányában levő gépésznek egyet mást vásároljon, ott barátaival találkozott, mivel akkor bucsu volt s a pénzt elköltötte. Az utána ment és a csendőrökkel elkísértette a szolgabíró elé, de rögtön eleresztették. A fiut ebbeli szégyene kergette halálba.

— **Beregszász.** A beregszászi r. k. egyház évkönyvében új lapot nyitottak f. év szept. 1-én. Ekkor szentelték fel ünnepélyesen az irgalmas nővérek vezetésére bizott kath. leányiskolát, azt a nagy tökét, melynek kamataiból Beregszász város oly sok jót fog élvezni a jövőben. Püspök ur ő méltósága engedelméből dr. Keszler Ferencz prélat kanonok ur áldotta meg a tanintézetet, mely hívatta lesz egyháznak, hazának egyaránt hű leányokat nevelni. Ő méltóságát szombaton este a polgári zenekar szerenáddal lepte meg, mely őt igen kellemesen érintette. Öröngyalok ünnepén d. e. 1/210-kor vette kezdetét a magasztos ünnepély, mely eltörülhetetlenül vésvé lett a beregszásziak szívébe. A szépen díszített templomban szorongásig volt a hívők serege. Ünnepélyes Veni Sancte után teljes diszszal s assistentiával nagy misét celebrált Ő méltósága. Evangelium után Turcsányi János plébános ur a szószékre lépett és az ünnepnap evangéliuma nyomán fejtegette, hogy Jézus tette kötelességévé az egyháznak, hogy ápolja, szeresse, nevelje a gyermekeket, mert „Jaj annak, ki egyet is megbotránkoztat a gyermekek közül!” Az egyház kinestárából bemutatja Szent Vincze leányait s őket kitartásra s türelemre inti. Köszönetet mond a városi hatóságnak, hogy az egyház ünnepét megjelenésével a városává tette; — az áll. iskolák tanfelügyelőségének és gondnokságának, kik intézetünket testvéreinknek fogadták. Figyelmükbe ajánlotta az új intézetet s barátságukba, hogy annál mélyebb gyökeret verjen az eszme Beregszász lakosságának szívében. S végül hálát ad a jó Istennek, hogy megengedte élni e

szép napot, régi óhajunk teljesülését. A hívek nagy buzgósággal hallgatták a szentbeszédet s mise után körmenetileg vonultak az iskola elé, hol a prelátus ur a szentelést végezte. Ez aktus után jóságos szellemétől áthatott beszédben, (melyet lapunk élén közlünk szerk.) buzdította a híveket, hogy szívükön viseljék az intézet ügyét, melynek oly nemes a hivatása, s a melynek vezetői Szent Vincze oly régen kipróbált leányai magasztos feladatuk magaslatán állanak. A prelátus ur szívből jött bevezető szavai után E k k e l György egyháztanácsi gondnok, ügyvéd ur vált ki a tömegeből s szemében örömkönnnyel, érezes hangon mond köszönetet a hitközség nevében Püspök ő méltóságának, Főmag. kegy. urunk gr. Schönborn Ervinnek, prelátus urnak, a tiszt. nővérek jelen volt tartm. főnöknőjének, az alapítóknak, jótévedőknek s egyáltalában mindazoknak, kik az intézetet szellemileg s anyagilag támogatták, különösen Turcsányi plébános urnak, kinek fáradhatlan, önzéstelen működése tette oly széppé e mai napot. Azután ünnepélyes Te Deum volt a templomban s a megható ünnepélynek vége volt. A plébánia-épületben ezután a prelátus ur előtt sokan tisztelegtek, kiknek sorában ott volt a kath. dalárda is, mely szép összhangzatos énekével emelte az ünnepet. A vidékről a tanügy lelkes barátai Forgách János prépost főesp. ur, Márton Alajos sz. széki ülnök tiszta-ujlaki, Sprencz Miklós sz. széki ülnök bárdházi plébános és Dr. Zahoray Pál munkácsi gymn. hittanár siettek az ünnepre. Ebéd alatt sok jeles tósztt volt különösen a tanintézetre, apostolára s a buzgó, a jó nővérekre. (R. 1.)

— **A nagymajtényi** községi ovoda vizsgálata a gondnokság, községi előljáróság s a nagy számban jelenlevő szülők előtt e hó 1-én volt megtartva. Az idegen anyanyelvű gyermekek helyes magyar kiejtése, értelmes feleletei igen kellemesen lepletek meg a hallgatóságot, az előadott párbeszédet, szavalmányok és énekek pedig kedves szórakozást nyújtottak. A lelkiismeretes és ügyes óvónő Müller Róza k. a. valóban megérdemelte azt az elismerést, melyet a vizsgán elnöklő plébános ur a gondnokság és a községi előljáróság nevében kifejezett. E vizsga eredménye arra enged következtetni, hogy ovodánk is ama tényezők sorába emelkedett, melyek a község magyarosodását eddig is bámulatos mértékben előmozdították. R. 1.

— **Beregszász.** Füzesei és tövisi Füzesséry Péter, Beregvármegye árvaszéki elnöke, a beregvármegyei kaszinó diszelnöke s a beregszászi hitelintézeteknek is elnöke f. hó 27-én megszűnt élni. A megholdogult földi maradványai augusztus 28-án délután 5 órákor tétettek a beregszászi róm. kath. sírkertbe örök nyugalomra. A temetési szertartást Forgách János prépost-plébános végezte, ki is a gyászos udvaron a koporsó felett a következő gyászbeszédet mondotta: „Igaz uton járok ifjúságom óta” (Böles Sirák könyve 51. 20.) Kire alkalmazhatnók inkább a böles ez igéit, mint reád, kit mindnyájan tiszteltünk. Engem jelölt ki a Gondviselés, hogy e végkötelességet lerójam kedves halottunk emlékének! Az ég nem engedte meg nekem, hogy tanuja legyek élete utolsó óráinak, csak hogy a távolból siessék e gyászos hívásra! Istenem! ki bölcsességed magas székéről intézed rendeltetésünket, midőn megzavarod törekvésinket, meglepszemberi vágyainkban, semmivé teszed reményeinket: akkor erősítéd hitünket, utaidat változtatva, vigyázatra oktatsz az életben.

Áldunk téged! Szeretném, ha avatott szónok volna helyemen. Engem az elköltözöttnek baráti érzelmei elfogulttá tesznek. Azért elnézésért esedezem. Ma, midőn élete pályája után pihenésre tért kedves halottunkat tesszük nyugalomba, a sir szélén a multnak képe rajzolódik le önkénytelenül is képzeletünk előtt. Én nem láttam közlő ifjúságát, férfikora delén ismertem: és láttam szívének jóságát megérve, láttam a jellem erejét, láttam benne a nemes érzelmeket, a társadalmi körben, mint működése pályáján, fel-fel lángoltak. E szív megszünt dobogni e földön. Vajha még érezhetne velünk e nemes szív! Vess vissza reánk még egyszer néhány meleg pillantást, reánk bánatos társaidra, kiket úgy szerettél és kik téged e kedves város körében már életemben megtiszteltetek, mert szerettek; arczképedet akarták látni mindig maguk közt, hogy mint élő is kétszeresen légy jelen köztük! „A hív barát erős oltalom. Kincset talált, ki ilyenre akadott.” (Sirák VI. 14.) Ki nem hordaná szívében bevésve ez igazságot, kinek az élet kedves osztályul adta az ő jó szíve barátságát? Vegyétek bucsuzó üdvözlését szerető testvérek, hedves rokonok, hív pályatársak, jó barátok! Emlékezzetek rá olykor-olykor. És ti, kiknek gyöngéd gondozását köszöni, hol a családi kör csendes napjaiban otthonát szerette, ha majd kopár sírhalmát fölkeresitek, mondjatok egy fohászt érte. Ő szerette az embereket, szerette honát, szerette vallását, egyházát, melynek vigasztalását fogadta. A halhatatlanság az igazak jutalma; csak azok maradnak meg, kiknek nevei az életkönyvbe írvák. Mindaz, mi a világhoz tartozik, a világgal enyészik el, egyedül Te maradsz változatlan, Isten! Boldog ember, ki egyedül hozzád ragaszkodik, ki nem él a vétetlenség és ki a halandó életnek napjaiból alakítja magának az örök életet. Amen.

— **Beregszászon** a Verke vizén egy esolnakázó társaság esolnoka a hid lábához vágódva felborult s Lipsitz könyvkötő 17 éves leánya és Salamón 14 éves fija a habokba vesztett.

— **Ungvár.** A helybeli kir. kath. főgimnázium új palotája f. hó 1-én, vasárnap lett átadva ünnepélyesen a használatnak. Mondott napon reggeli 8 órákor a Szentlélek segítségül hívása után ünnepélyes sz. misét mondott dr. Fibiger Sándor, a főgimnázium hittanára, melyek végeztével a főgimnázium régi épületénél sorakozott az ifjúság. Az intézet új pompás lobogójának elővitele, mellet, a tanárok vezetése alatt, nagyszámu közönségtől kísérve innen indult az ifjúság az új palotába, melynek test-gyakorló nagy termét a közönség és a tanulók (600-an felül vannak beírva) teljesen betöltötték. Az „Isten áld meg a magyart” éneklése után Hó d o l y László igazgató rövid beszéddel megnyitá az új iskolai évet. Beszédében kegyelettel emlékezett meg a régi épületről, mely 107 éven át állott a művelődés szolgálatában; majd rámutatott a köteles hálára, melylyel az uralkodónak Ungvár községe s kiválóan a tanulók tartoznak a tudomány eme diszes, új csarnokának emeléséért. Beszédét éljenzés és a „Hazádnak rendületlenül” követte s ezzel az ünnepély véget ért. Az új épület a modern igényeknek teljesen megfelelő palota. Pompás homlogzatát kereszt disziti; megfelelően van berendezve, hatalmas termei vannak úgy az egyes osztályok mint különösen az első emelet homlokzati részén elhelyezett rajzterem, természettani és vegytani kísérleti termek számára. Van

külön szoba a lat. szert. kath. tanulók hit-tani óráira használatul úgy szintén négy tanári szoba az igazgató írószobáján és a tanári könyvtáron kívül. A természettani és természetrajzi termekben csinos művü szekrények állanak készen a megfelelő gyűjtemények befogadására.

Helyi hírek.

— **Püspök urunk ő méltósága** majdnem hat heti távolléte után szept. 2-án érkezett vissza főpásztori székhelyére. Mint a lapokban is említve volt, ő méltósága mint a pécsi püspök vendége időzött Baranya-Nádasdon, hol a pécsi egyházmegye szeretve tisztelt főpásztora betegeskedése miatt kies nyaralójában időz. Püspök urunk szándéka volt csak néhány napot eltölteni Nádasdon, hogy régi jó barátját, kihez hosszú évek során át a legőszintébb baráti kapcsolatok fűzik őt, üdülése helyén fölkeresse, kedves társaságában néhány boldog napot eltöltsön és szokott kellemes humorával a magas beteget felvidítsa. A napokból azonban hetek lettek; és így történt, hogy ő méltósága, eddigi szokása ellenére, székesegyháza bucsu-napján szent István király ünnepét nem tölté közöttünk. Talán eltaláljuk ennek valódi okát ő méltóságának közel két hónap óta tartó szembajában, mely habár nem is veszélyes, mindamellett annyira fokozódott, hogy azon időben se írni se olvasni képes nem vala. A csendes szent miséket végzi ugyan mostanság is naponta, de a szent mise részeit udvari papjai olvassák előtte. E szerint a bucsu napján a nyilvános isteni tiszteletet végezni különben is képtelen lett volna. Tapasztalván ugyanis mélyen tisztelt főpásztorunk, hogy mily szeretet, figyelem, előzenység tárgya volt **ő anáda: ő csendes magány**ban elsősorban a kegyelmes püspök és háziur, továbbá kedves családja jelenlévő tagjai és a püspöki udvar és egyházmegyei iroda jeles papjai részéről, ottani időzését annyival is inkább hosszabbítá meg, mivel ő excellenciája püspökünk megérkezése utáni napon ismételten nyilvánítá azon kívánságát, hogy minél tovább lenne püspökünk vendége. S ime mi történik? Főpásztorunk, kit egyes egyedül szíve s a barátság vonzalma vezetett betegeskedő testvéréhez s régi jó barátjához, egy pécsi helyi lapocská által azzal gyanúsították, mintha holmi másféle indokok vezették volna őt (még pedig mint e végett kiküldöttet!) Nádasdra. E kvalifikálhatatlan inszINUÁCIÓRÓL ő méltósága haza utaztában a vasuton értesülvén, alig hogy a fővárosba érkezett, sietett valamint a Pécsi Naplót úgy a fővárosi Egyetértés című lapot megkeresni, hogy ezen minden alapot teljesen nélkülöző híreszteléseket, mint nemtelen koholmányt vonják vissza. Kellő színbe helyezi ezen a forró napokban inszenizált incidenst a Pécsi Közlöny folyó hó 1-én megjelenő száma, melyet már azért is vélünk itt egész terjedelmében közlendőnek, mivel városunkban is akadt lap, mely sietett a közönség elé vinni e hirt. A jelesül szerkesztett Pécsi Közlöny ezeket írja: „Az egyházmegye kormányzása okoz legujabban a Pécsi Naplónak sok gondot, mert szerinte nem tűrhető, hogy holmi oldal- és szárnycanonok adminisztráljanak tovább. Tekintetbe sem véve azt, hogy a mondott lap a vallási dolgokban elfoglalt álláspontjánál fogva is már teljesen hiányban van az őszinteségnek az ilyen ügyekbe való beavatko-

zásnál, — a nélkül, hogy ilyesmiben csak szóba is lehetne vele állni, annál kevésbbé polemizálni: egyszerűen nyilatkozik arra, hogy Pécsen nemesak oldal kanonok van, hanem egy egész káptalan, mely ha szükséges volna bármiféle lépést iniciálni, azt bizonyára inkább tehetné meg, mint a P. N. Azt ajánljuk tehát a t. lapnak, hogy az egyház kormányzását csak hagyja azokra, kik erre hivatvák, és elégedjék meg saját hatáskörével. Különösen pedig, ha a vallási életet csakugyan félti, akkor szűnjék meg ostromolni és pellengére állítani folytonosan azt, a mi másoknak szent. Az egyházmegye kormányzása nem szenved szükségét; csak tessék a liberális oldalon is a vallási kötelemnek eleget tenni, s nem lesz semmi baj. A Meszlényi püspök küldetéséről regélő hír a fővárosi lapokba is utat találván, hangsúlyozzuk, hogy annak valódiságáról senkinek sincs tudomása. Az egész tehát találgatás, minden reális alap nélkül. Ha bekövetkenék is azon eset, melyet a P. N. már meglevőnek jelez, az belügyét fogná képezni az egyháznak; s az ily esetekben előirt intézkedést az illetékes tényezők tennék meg, kizárásával azok beleavatkozásának, kiknek mint t. laptársunknak, az ügyszó nincs köztük.“ Végre mindhiába szeretünk mi sokat tudni, olyasmit is, a mi senkinek esze ágában sincs és ha egy kis megtámadás kerül ki belőle, türelmes a papir és arra is számítanak, hogy az is oly türelmes lesz, a kire egyetmást oly könnyedén vagy könnyelműen ráfogunk.

— **Áthelyezés.** Krompaszky Béla munkácsi állami főgimnáziumi tanár saját kérelmére a szatmári kir. kath. főgimnáziumhoz helyeztetett át.

— **Dr Steinberger Ferencz** pápai kamarás, a képezdék igazgatója mult hó 28-án ünnepelte M.-Szigeten csendben csak rokonaitól s a legszűkebb baráti körtől körveve áldozó pappá szenteltetésének 25 éves fordulóját. — Reggel a róm. kath. plebánia templomban csendes misét mondott, melyen a rokonok, jó barátok, (Frank főesperes, Soltész plebános) tisztelők és előkelőségek nagy száma volt jelen. Délben Schönherr Ágoston apát-főesperes fenyves ebédet adott a kettős ünnep alkalmából, lévén Ágoston napja is, melyen sok emelkedett szellemű és meleg hangú díkeió hangzott el. Adja Isten, hogy a nagyérdemű jubiláló jó erőben érje el a szekundiciát, az 50 éves évfordulót is.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter Horvay Károly nagy-károlyi járásbírói irnokot a helybeli kir. törvényszékhez hasonlóságban helyezte át.

— **Gyászhir.** Forstmayr József nyugalmazott m. kir. adóhivatali I. oszt. ellenőr folyó hó 1-én reggel 6 órakor, életének 71-ik, boldog házasságának 28-ik évében végelgyengülés következtében elhunyt. A megboldogult hült tetemei folyó hó 2-án d. u. 5. órakor tetettek a róm. kath. egyház szertartásai szerint a hidontuli sírkertbe örök nyugalomra.

— **A gőzmalom** újabb berendezése és forgó tőke létesítése czéljából kibocsátott új részvények vásárlása tárgyában a városi közgyűlés által hozott határozatot a belügyminiszter jóváhagyta s megengedte, hogy a 100 drb részvény átvételére szükséges tízezer frt a népbanknál levő 13756-kor. 70 fill. törzsvagyomból és a regále nyereségéből az előirányzaton felül a városnak jutandó összegből fedeztessék; továbbá megengedte,

hogy a város tulajdonában levő 50 drb. 100 frt névértékű részvény 50 frtba lebélyegeztessék.

— **A kath. kaszinó** és a Hérmán-féle telkek szakértői megbecslése a mult héten történt meg. Szakérték voltak: Némethy János műszaki tanácsos főmérnök, Fogarasi Sándor mérnök és Antal Kristóf városi bizottsági tag. A szakértők a kaszinó-telek értékét 22814 frt 19 krban, s a másik telkét 12858 frt 28 krban állapították meg. A bíróság feladata lesz véglegesen megállapítani a tényleg fizetendő értéket.

— **A mezőgazdasági statisztikai** adatok összeírása czéljából alakított összeíró bizottság f. é. szept. hó 5-én délelőtt 10 órakor a városház tanács termében ülést tart, amelyen a fölvételi minták és utasítások megbeszélése s általában a munkálat kiviteli módozatainak megvitatása fog tárgyalni.

— **A kir. kath. főgimnáziumban** a beiratások f. hó 17, 18, és 19-én lesznek. 20-án „Veni Sancte“ 21-én pedig a rendes előadások kezdetüket veszik.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi miniszter Privigyey Bertalan turkónyai lakosnak a szatmár-nagyhányai vasut Sz.-Váralja állomástól Avassujváros, Avassvám-falu és Avass felsőfalu határainak érintésével Bikszádig vezetendő helyi érdekű vasut vonalra adott engedélyt.

— **A szatmári kath. legény-egyesület** választmányi határozata folytán f. évi október hó 13-án a katolikus kaszinó helyiségeiben szüreti táncmulatságot rendez, melyre előre felhívja a rendezőség az érdeklődő közönség figyelmét.

— **A lövész egyesület 50 éves jubileuma.** A lövészegyesület nagyban készül a szeptember 14—15-én megtartandó 50 éves jubileumra. Lövészeink támogatására mindent elkövet a társadalom, hogy az ünnepség sikerüljön. — Az egyesület, hogy a jubileumhoz méltó, nagyobb tisztelet vagy lödiát adhasson, megkeresi a városi hatóságot, a nagy méltóságú m. k. honvédelmi minisztert, mint a ki az országban működő lövészegyletek iránt melegen érdeklődik, és fenyves ajándékival fokozza, ébren tartja a lövők kedvét. Megkerestetnek még más tekintélyes ügybarátok is. A budapesti polgári lövész egylet már bejelentett 40 arany korona tisztelet díjját; az egyesület Valseh Emil lövész mester vezetése alatt több tagból álló küldöttséggel fogja magát képviseltetni.

— **Az ipartanoncz iskola** igazgatója köz tudomásra hozza, hogy a beiratások szeptember 5. és 6. napjain, esütörtökön és pénteken, valamint szept. 8. napján d. e. mindig a megszokott rendes tanórák idejében tartatnak meg. Felhívják és felkérlik tehát a munkaadómestereket, hogy inasikat az előbb irt időben beiratkozás és a rendtartás tekintetében szükséges utasítások megnyerése végett annyival inkább sziveskedjenek az ipariskolába felküldeni, mert szept. 9. napján hétfőn a rendes tanítás megkezdődik s elhanyagolt jelentkezés és beírás mellett nehéz egy iskolát rendbe tartani.

— **A főt. plebános urak figyelmébe.** Kereszteltek, házasultak, és halottak anyakönyvi ival, az egyházmegyei hatóság legujabb rendeletének megfelelőleg készítve, finom papíron, bekötve is jutányos árban kaphatók a „Pázmány-sajtó“ kiadóhivatalában.

— **Népünnepély.** Szeptember hó 8-án nagy sorsjátékkal, és mulattató mutat-

jelentékeny többséggel keresztül vitte javaslatát immár a szenátusban is. Lám, hogy lehetséges a revízió, csak akarni kell komolyan.

V i d é k.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az előfizetés beküldeése iránt intézkedni sziveskedjenek.

— **Nagy-Bánya.** Rácz Pál helybeli prépost plébános Lourdesba, — Peer István helybeli rk. káplán megrongált egészsége helyreállítása végett Meránba utazott.

— **Somkuton** szombat éjjel tűz-riadalom verte fel a nyugodtan alvó lakosságot. Közül a fa-gyár óriási mennyiségű fa-rakományához négy nagy boglya széna égett, mely értékén felül volt biztosítva, a tulajdonost rögtön elfogták a esendőrök, mert nyilvánvaló a gyújtás a helyszínén talált gyanúok alapján. Az ujonan szervezett tűzoltóság derekasan viselte magát s elfojtotta a tüzet, mely ha átesap a gyárba, felperteszte volna az egész Somkutot. Dunay János.

— **Kavicsbánya.** Juhász György Juhász Gergely erdő-őr fia a múlt hó 25-én reggeli 1/4 órakor, apja szolgálati fegyverét a konyhából észrevétlenül kivitte és az erdői nagyerdőbe ment, ahol szíven lötte magát, s rögtön meghalt. A fiu u. i. Nagyboldogasszony napján Erdődre ment, hogy a Kavicsbányában levő gépésznek egyet mást vásároljon, ott barátaival találkozott, mivel akkor bucsu volt s a pénzt elköltötte. Az utánna ment és a esendőrökkel elkísértette a szolgabíró elé, de rögtön eleresztették. A fiut ebbeli szégyene kergette halálba.

— **Beregszász.** A beregszászi r. k. egyház évkönyvében új lapot nyitottak f. év szept. 1-én. Ekkor szentelték fel ünnepélyesen az irgalmas nővérek vezetésére bizott kath. leányiskolát, azt a nagy tőkét, melynek kamataiból Beregszász város oly sok jót fog élvezni a jövőben. Püspök ur ő méltósága engedelméből dr. Keszler Ferencz prélat kanonok ur áldotta meg a tanintézetet, mely hivatta lesz egyháznak, hazának egyaránt a hű leányokat nevelni. Ő méltóságát szombaton este a polgári zenekar szerenáddal lepte meg, mely őt igen kellemesen érintette. Őrangyalok ünnepén d. e. 1/210-kor vette kezdetét a magasztos ünnepély, mely eltörülhetlenül vésvé lett a beregszásziak szívébe. A szépen díszített templomban szorongásig volt a hívők serege. Ünnepélyes Veni Sancte után teljes diszszal s assistentiával nagy misét celebrált Ő méltósága. Evangelium után Turcsányi János plébános ur a szószékre lépett és az ünnepnap evangeliuma nyomán fejtegette, hogy Jézus tette kötelességévé az egyháznak, hogy ápolja, szeresse, nevelje a gyermekeket, mert „Jaj annak, ki egyet is megbotránkoztat a gyermekek közül!” Az egyház kincstárából bemutatja Szent Vincze leányait s őket kitarásra s türelemre inti. Köszönetet mond a városi hatóságnak, hogy az egyház ünnepét megjelenésével a városává tette; — az áll. iskolák tanfelügyelőségének és gondnokságának, kik intézetünket testvéreknek fogadták. Figyelmükbe ajánlotta az új intézetet s barátságukba, hogy annál mélyebb gyökeret verjen az eszme Beregszász lakosságának szívében. S végül hálát ad a jó Istennek, hogy megengedte érne

szép napot, régi óhajunk teljesülését. A hívek nagy buzgósággal hallgatták a szentbeszédet s mise után körmenetileg vonultak az iskola elé, hol a prelátus ur a szentelést végezte. Ez aktus után jóságos szellemétől áthatott beszédben, (melyet lapunk élén közlünk szerk.) buzdította a híveket, hogy szívükön viseljék az intézet ügyét, melynek oly nemes a hivatása, s a melynek vezetői Szent Vincze oly régen kipróbált leányai magasztos feladatuk magaslatán állanak. A prelátus ur szívből jött bevezető szavai után E k k e l György egyháztanácsi gondnok, ügyvéd ur vált ki a tömegből s szemében örömkönnnyel, érezes hangon mond köszönetet a hitközség nevében Püspök ő méltóságának, Főmag. kegy. urunk gr. Schönborn Ervinnek, prelátus urnak, a tiszt. nővérek jelen volt tartm. főnöknőjének, az alapítóknak, jötevőknek s egyáltalában mindazoknak, kik az intézetet szellemileg s anyagilag támogatták, különösen Turcsányi plébános urnak, kinek fáradhatlan, önzéstelen működése tette oly szépé a mai napot. Azután ünnepélyes Te Deum volt a templomban s a megható ünnepélynek vége volt. A plébánia-épületben ezután a prelátus ur előtt sokan tisztelegtek, kiknek sorában ott volt a kath. dalárda is, mely szép összhangzatos énekével emelte az ünnepet. A vidékről a tanügy lelkes barátai Forgách János prépost főesp. ur, Márton Alajos sz. széki ülnök tiszta-ujlaki, Spreng Miklós sz. széki ülnök bárdházi plébános és Dr. Zahoray Pál munkácsi gymn. hittanár siettek az ünnepre. Ebéd alatt sok jeles tósztt volt különösen a tanintézetre, apostolára s a buzgó, a jó nővérekre. (R. 1.)

— **A nagymajtényi** községi ovoda vizsgálata a gondnokság, községi előljáróság s a nagy számban jelenlevő szülők előtt e hó 1-én volt megtartva. Az idegen anyanyelvű gyermekek helyes magyar kiejtése, értelmes feleletei igen kellemesen lepletek meg a hallgatóságot, az előadott párbeszéd, szavalmányok és énekek pedig kedves szórakozást nyújtottak. A lelkiismeretes és ügyes óvónő Müller Róza k. a. valóban megérdemelte azt az elismerést, melyet a vizsgán elnöklő plébános ur a gondnokság és a községi előljáróság nevében kifejezett. E vizsga eredménye arra enged következtetni, hogy ovodánk is ama tényezők sorába emelkedett, melyek a község magyarosodását eddig is bámulatos mértékben előmozdították. R. 1.

— **Beregszász.** Füzeséri és tövisi Füzeses Péter, Beregvármegye árvaszéki elnöke, a beregvármegyei kaszinó diszelnöke s a beregszászi hitelintézeteknek is elnöke f. hó 27-én megszűnt élni. A megholdogult földi maradványai augusztus 28-án délután 5 órakor tétettek a beregszászi róm. kath. sirkertbe örök nyugalomra. A temetési szertartást Forgách János prépost-plébános végezte, ki is a gyászos udvaron a koporsó felett a következő gyászbeszédet mondotta: „Igaz uton járék ifjuságom óta” (Böles Sirák könyve 51. 20.) Kire alkalmazhatnók inkább a böles ez igéit, mint reád, kit mindnyájan tiszteltünk. Engem jelölt ki a Gondviselés, hogy e végkötelességet lerójam kedves halottunk emlékének! Az ég nem engedte meg nekem, hogy tanuja legyek élete utolsó óráinak, csak hogy a távolból siessék e gyászos hívásra! Istenem! ki bölcsesség magas székéről intézed rendeltetésünket, midőn megzavarod törekvésinket, meglepszemberi vágyainkban, semmivé teszed reményeinket: akkor erősítéd hitünket, utaidat változtatva, vigyázatra oktatsz az életben.

Áldunk téged! Szeretném, ha avatott szónok volna helyemen. Engem az elköltözöttnek baráti érzelmei elfogulttá tesznek. Azért elnézésért esedezem. Ma, midőn élete pályája után pihenésre tért kedves halottunkat tesszük nyugalomba, a sir szélén a multnak képe rajzolódik le önkénytelenül is képzeletünk előtt. Én nem láttam közlő ifjuságát, férfikora delén ismertem: és láttam szívének jóságát megérve, láttam a jellem erejét, láttam benne a nemes érzelmeket, a társadalmi körben, mint működése pályáján, fel-fel lángoltak. E szív megszűnt dobogni e földön. Vajha még érezhetne velünk e nemes szív! Vess vissza reánk még egyszer néhány meleg pillantást, reánk bánatos társaidra, kiket úgy szerettél és kik téged e kedves város körében már életemben megtiszteltek, mert szerettek; arczképedet akarták látni mindig maguk közt, hogy mint élő is kétszeresen légy jelen köztük! „A hiv barát erős oltalom. Kineset talált, ki ilyenre akadott.” (Sirák VI. 14.) Ki nem hordaná szívében bevésve ez igazságot, kinek az élet kedves osztályul adta az ő jó szíve barátságát? Vegyétek bucsuzó üdvözlétet szerető testvérek, hedves rokonok, hiv pályatársak, jó barátok! Emlékezzetek rá olykor-olykor. És ti, kiknek gyöngéd gondozását köszöni, hol a családi kör esendes napjaiban otthont szerette, ha majd kopár sirhalmát fölkeresitek, mondjátok egy fohászt érte. Ő szerette az embereket, szerette honát, szerette vallását, egyházát, melynek vigasztalását fogadta. A halhatatlanság az igazak jutalma; csak azok maradnak meg, kiknek nevei az életkönyvbe írvák. Mindaz, mi a világhoz tartozik, a világgal enyészik el, egyedül Te maradsz változatlan, Isten! Boldog ember, ki egyedül hozzád ragaszkodik, ki nem él a véttelennek és ki a halandó életnek napjaiból alakítja magának az örök életet. Amen.

— **Beregszászon** a Vérke vizén egy esolnakázó társaság esolnoka a hid lábához vágódva felborult s Lipsitz könyvkötő 17 éves leánya és Salamón 14 éves fija a habokba veszett.

— **Ungvár.** A helybeli kir. kath. főgimnázium új palotája f. hó 1-én, vasárnap lett átadva ünnepélyesen a használatnak. Mondott napon reggeli 8 órakor a Szentlélek segítségül hívása után ünnepélyes sz. misét mondott dr. Fibiger Sándor, a főgimnázium hittanára, melyek végeztével a főgimnázium régi épületénél sorakozott az ifjuság. Az intézet új pompás lobogójának elővitelo, mellett, a tanárok vezetése alatt, nagyszámu közönségtől kísérvé innen indult az ifjuság az új palotába, melynek test-gyakorló nagy termét a közönség és a tanulók (600-an felül vannak beirva) teljesen betöltötték. Az „Isten áld meg a magyart” éneklése után Hódoly László igazgató rövid beszéddel megnyitá az új iskolai évet. Beszédében kegyelettel emlékezett meg a régi épületről, mely 107 éven át állott a művelődés szolgálatában; majd rámutatott a köteles hálára, melylyel az uralkodónak Ungvár községe s kiválóan a tanulók tartoznak a tudomány eme diszes, új csarnokának emeléséért. Beszédét éljenzés és a „Hazádnak rendületlenül” követte s ezzel az ünnepély véget ért. Az új épület a modern igényeknek teljesen megfelelő palota. Pompás homlogzatát kereszt-díszíti; megfelelően van berendezve, hatalmas termei vannak úgy az egyes osztályok mint különösen az első emelet homlokzati részén elhelyezett rajzterem, természettani és vegytani kísérleti termek számára. Van

ványokkal és virágkorzóval egybe kötött ünnepély lesz, melynek jövedelmét több jótékonycélra fogja a rendezőség fordítani.

Irodalom.

— **Pásztordal.** 9 karácsonyi ének, valamennyi egy, két, v. három gyermekhangra és négyszólamu vegyeskarra kidolgozva harmonium- (orgona-, v. zongora-) kísérettel. Karácsonyi pásztorjátékokhoz alkalmas énekek. 2-ik, javított, új énekrészletekkel, elő- és utójátékokkal (pastorellákkal) bővített kiadás. Szerző Stark Lajos r. k. áldozópap, tanár és székesegyházi orgonász. Quart-füzet partitúra-alakban 25 oldal, ára 1 frt 50 kr. o. é. Kapható a szerzőnél Szatmáron.

Méder Mihály Szatmáron „Gyásmiséének vegyeskarra orgonakíséréttel” című művére előfizetést hirdet. Az előfizetés 1 frt., mely szerző nevére küldendő.

— **„Jó Pásztor”** című XIII. évet ért egyházsónoklati folyóirat, amely megjelenése óta a főt. Klérus kedvence volt, két évi pihenő és szárnypróbálgatás után november hóban és a többi hónapokban is rendszeresen meg fog jelenni. A szerkesztés és tulajdon jogot Ft. Lepsényi urtól átvettem s azon leendek, hogy e folyóirat iránt megint bizalmat helyreállítsam. Megrendeléseket már most elfogadunk s hogy megrendelőink biztosítva legyenek, egyelőre ne pénzt, hanem egy levelezőlapot küldjenek, amelyen a megrendelést bejelentik. Előfizetési ár 4 frt. Sacerdotib. erga sacra 16. A régi vagy új előfizetések ft. Lepsényi ur által eszközöltnék. Cím csakis ez: „Jó Pásztor” szerkesztősége Pozsony, Ferenciek. Alázatos tisztelettel T. Pelikán Krizsó sz. F. r. áld. és szerkesztő.

— **Szülők és nevelők könyve** kalauz a gyermeknevelés vezetésére, írta Haugg Leo. E művet a szülők és nevelők katekizmusának lehet nevezni, mert a katekizmus igazságaira mint alapra fektetve patriarchalis egyszerűséggel, prófétai buzgósággal tárgyalja a nevelés mindazon szabályait, melyek által a gyermeket becsületes, jellemes emberré lehet nevelni. Ára füzve 40 kr. Kötve 50 kr. (Etiam erga 1 s.)

Szerkesztői üzenetek.

L. Bukovina. Alkalmilag. — Mőd felett sokan pengetik a lantot. Ez lehet oka, hogy a publikum érzéketlen már iránta, meg az, hogy a legtöbb lantos danája nem is érdemi meg, hogy a közönség figyelemmel legyen iránta. Jobbára meddő világfájdalomról zengenek keserves hangokon, elpanaszolván rögtönzött végtelen bubánatokat hegynek, völgynek, pataknak, szellőnek, az alkony esendjében, mikor is legalább a szende hold szánakozó arczal tekint le rájuk az égi magasból, mivel a földön élő emberek kegyetlenül érzéketlenek, nem figyelnek rájuk. — Az is furesa, hogy bár a legtöbb fiatal dálnok szívét titkos bánat emészti, azt mégis a piacra viszi.

K. L. Róma. Elintéződik pontosan és a kívánsághoz képest. Csakis a magyar-honi sz. k-re vonatkozó óhaj nem teljesíthető, mivel azok aranyért sem kaphatók. A nyomtatási költség gondját engedje át. Ha szívesen nem viselnők, át nem vennők.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1895. május 1-től.

Állomások.		Személyvonat		Vegy.vonat	Személyvonat	
<i>Szatmár—Debreczen.</i>						
M.-Sziget	indul	11:30	6:00	1:35	3:56	
Királyháza	érkezik	1:51	7:47	8:54	5:47	
Szatmár		3:50	9:06	10:24	7:09	
Szatmár	indul	4:00	9:14		7:16	2:47
Nagykároly	érkezik	5:18	10:13		8:15	4:02
Debreczen		7:50	12:16		10:31	6:58
Budapest		1:50	8:10		5:45	
*) Debreczentől gyorsvonat.						
<i>Szatmár—Királyháza.</i>						
Budapest (Debreczenig)	indul	7:05	2:15	Sz. v. 9:40		
Debreczen	gyorsvonat érkezik	3:05	8:00	Sz. v. 3:47		
Nagykároly		5:09	10:29		6:11	
Szatmár		6:18	11:47		9:03	7:15
Szatmár	indul	6:26	12:02		7:25	12:21
Királyháza	érkezik	7:48	1:52		8:59	1:55
M.-Sziget		9:52	4:30		11:00	
<i>Szatmár—Nagybánya.</i>						
		V. vonat.				
Nagybányáról	indul	5:50	3:25			
Szatmárra	érkezik	8:56	6:38			
Szatmárról	indul	6:43	7:30			
Nagybányára	érkezik	10:03	11:41			

Az éjjeli idő (esti 6:00-tól reggeli 5:59-ig) a perczeketjelző számok aláhuzásával van kiténtve.

A Szigetről 10:24 perczkor érkező vonat csak Szatmárig közlekedik.

Az **iskolai év** kezdete alkalmából, van szerencsém a helybeli és vidéki n. b. **Szülők** szives figyelmébe ajánlani

HAZAI IPARCSARNOKOMAT,

hol nagy választékban tartok raktáron, **leányok** és **fiúk** részére szükséges kész **fehértűket**, u. m. ingek, nadrágok, szoknyák, zsebkendők, törülközők, paplanlepedők, gallérok, kézelők, keztük, kötött és kötszövött harisnyák, alsó ruhák, paplanok, madrázok, eső ernyők, fiu kalapok, nyakkendők, leány fűzők, kötények, stb.

Ugyan ezen alkalomból ajánlom nagy választékú **női** és **férfi divat kelméimet**, velezek (barhetek), kartonok, zepfierek, szepességi vásznak, asztalneműket, sifonokat, pamut vásznak, kávé terítőket, és **menyasszonyi kelengyéket**, valamint ágy és asztalterítőket, függönyöket, ágy és koesi takaró pokróczokat, szőnyegeket stb.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok Szatmáron, 1895. augusztus hó

kész szolgálattal

PÁSKUJ IMRE.